

LIBISzine

HET LIBIS MAGAZINE ■ NOVEMBER 2018 ■ NUMMER 15

Husserl-Archief

Een synergie van
filosofie en technologie

TU Delft Library

Duurzaam collectiebeheer

GDPR

Door de ogen van een expert

VOORWOORD

Met LIBISzine willen we u een mix van interessante interviews en artikels brengen over allerlei thema's rond bibliotheken, documentatiecentra, musea en archieven. Ook meer IT-gerelateerde artikels en specifieke projecten waaraan het LIBIS-team bijdraagt, komen in dit magazine aan bod.

Het is een oefening waarin wijzelf, maar ook onze partners, heel wat tijd en energie investeren. Dit is ook noodzakelijk, wil je kwaliteitsvolle en correcte informatie aanbieden. Om het kwaliteitsniveau van onze communicatie in de toekomst op peil te houden, hebben we ervoor gekozen om nog één

LIBISzine per jaar uit te geven en meer in te zetten op andere communicatieplatformen die ons toelaten om nog sneller op de bal te spelen.

Dit nummer bevat weer heel wat gevarieerde onderwerpen. Zo is er het Husserl-project waarin de digitale ontsluiting van de manuscripten van de Edmund Husserl, de grondlegger van het fenomenologie, centraal staat. Samen met het team van professor Julia Jansen bekijken we de stappen die ze namen om dit waardevolle archief met de wereld te delen.

Ook het traject dat TU Delft Library samen met LIBIS aangaang om hun kostbare collecties op een centrale manier te beheren, willen we graag met u delen. Zij deden een beroep op onze Heron-dienstverlening. Een samenvatting van het traject vindt u op pagina's 11 en 12.

Verder brengen we u een aantal updates over toepassingen zoals Lean Library, Alma Analytics en Scan on Demand. Het zal u allicht niet verwonderen dat deze applicaties steeds verder evolueren. Een onderwerp dat niet mocht ontbreken, is GDPR (General Data Protection Regulation). Wij laten Jef Ausloos die voor Centre for IT & IP Law werkt, over dit veelbesproken thema aan het woord.

Binnen KU Leuven ging Lirias 2.0 live. Dit is de bibliografische databank voor onderzoekspublicaties. Het samenwerkingsverband met DOC en de nieuwe technische infrastructuur lichten we graag toe.

We nodigen u uit voor een rondleiding in het kennis- en innovatiecentrum van KBC Verzekeringen. Ingrid Kokelenberg doet voor ons uit de doeken hoe zij en haar team een vernieuwende benadering van hun bibliotheek concreet vorm hebben gegeven. Een opmerkelijk en interessant verhaal.

Graag laten we u kennismaken met Michiel De Clerck en Peter O, twee nieuwe medewerkers die dit jaar het LIBIS-team vervoegden. Zij stellen zich in dit magazine kort aan u voor.

Ik wens u alvast veel leesplezier.

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

INHOUD

INFORMATIE 3

- Nieuwsitems

INSPIRATIE 4

- GDPR door de ogen van een expert

INNOVATIE 8

- Het Husserl-Archief: binnenkort online

INTERACTIE 11

- TU Delft Library en Heron

INTEGRATIE 13

- Lean Library
- Lirias 2.0: nieuw publicatie-beheersysteem voor onderzoekers

IN TEAM 18

- Aangename kennismaking met Michiel De Clercq en Peter O

HERON 20

- (Standaard)aanbod Heron

LIBISNET 21

- Bib in de kijker: op bezoek bij KBC Verzekeringen
- Een terugblik op de LIBISnet gebruikersdag
- Scan on demand: extra dienstverlening
- Alma Analytics: een bredere kijk op collectiebeheer
- De mens achter LIBISnet: Geert Van Reyn

RETOPEA Religious Toleration and Peace

RETOPEA is een Europees project gesubsidieerd door Horizon 2020, het kaderprogramma van de EU voor onderzoek en innovatie. RETOPEA wil in de eerste plaats zoeken naar antwoorden op vragen zoals: hoe slaagden mensen er in het verleden in om, niettegenstaande hun religieuze verschillen, toch in vrede met elkaar te leven.

Voor dit project zal er een virtuele onderzoeksomgeving in Omeka S gebouwd worden. Daarin zal er algemene informatie over het project te vinden zijn maar ook allerlei output van onderzoekers in verband met historische vredesverdragen en voorbeelden van hedendaagse religieuze co-existentie. Op basis van die output zullen leerlingen van het secundair onderwijs korte documentaires (docutubes) maken die op de site van RETOPEA beschikbaar zullen zijn.

Omeka S is een software die toelaat om meertalige sites te bouwen. In dit geval gaat het over negen talen. Het e-depot van Teneo zal gebruikt worden om alle output op te slaan en op een duurzame manier te bewaren. De academische partners met wie LIBIS samenwerkt voor de realisatie van RETOPEA, zijn KADOC en het departement Geschiedenis (KU Leuven).

MEER INFO? retopea.eu

Steunpunt Wetenschappelijke Collecties KU Leuven

Het Steunpunt Wetenschappelijke Collecties KU Leuven werd in 2017 opgericht om te voorzien in een verantwoorde en duurzame zorg voor het wetenschappelijke erfgoed van de universiteit, om advies te verlenen aan collectieverantwoordelijken en om een collectieplan uit te werken in het kader van algemene doelstellingen van het universitair erfgoedbeleid.

Deze afdeling heeft LIBIS gevraagd een oplossing te ontwikkelen voor het ontsluiten van haar digitale collecties. Het beheer hiervan zal in een CollectiveAccess database gebeuren. Voor de collectiebeschrijvingen zal het Cometa-model gebruikt worden, voor de beschrijvingen van objecten uit de collecties het Spectrum-model. In een latere fase zullen de digitale objecten opgeslagen worden in Teneo en via een Omeka-website toegankelijk gemaakt worden.

MEER INFO? intoinfo.blogspot.com

Lirias 2.0 live

Op donderdag 31 mei ging Lirias 2.0 live. Lirias 2.0 is een nieuw platform voor het beheer van publicaties van onderzoekers van KU Leuven en KU Leuven Associatie. LIBIS heeft voor dit project nauw samengewerkt met de Dienst Onderzoekscoördinatie van KU Leuven en ICTS. Het platform dat voordien voor Lirias gebruikt werd, was volledig gebaseerd op DSpace. Vandaag wordt enkel nog de full-text bewaard in DSpace. Voor het beheer van de publicaties en de metadata werd er geopteerd om met Elements van Symplectic te werken.

Op basis van een nieuw ontwikkelde tussenlaag (Elements Cache) worden de data uit Elements gepubliceerd en ter beschikking gesteld. In het kader van Lirias 2.0 werd er in Limo een volledig nieuwe publieks-interface gebouwd. LIBIS Resolv zorgt voor persistente links naar de bestanden in DSpace. Het opzet van de nieuwe versie van Lirias 2.0 bestaat er vooral in tijdswinst voor de onderzoekers te genereren.

MEER INFO? Zie pagina 15 t.e.m. 17 van dit LIBISzine.

GDPR

Door de ogen van een expert

De kans is groot dat je sinds 25 mei talloze mails rond GDPR in je inbox hebt zien passeren. Maar ben je er nu achter of die nieuwe Europese regelgeving je persoonsgegevens daadwerkelijk beschermt? Jef Ausloos, onderzoeker aan het Centre for IT & IP Law (KU Leuven), leek ons de aangewezen persoon om wat helderheid rond GDPR en privacy binnen het steeds maar sneller uitdijende digitale universum te brengen.

Je werkt in opdracht voor het Centre for IT & IP Law (CiTiP) aan KU Leuven. Kan je even schetsen wat deze organisatie doet?

We vormen een team van een dertigtal medewerkers die onderzoek doen in domeinen waar technologie en recht elkaar raken. CiTiP staat dan ook voor Centre for information Technology and intellectual Property law. Mijn focus? In een wereld waarin technologie-reuzen zoals Apple, Facebook, Google, Amazon, ... steeds meer macht over ons krijgen, is het absoluut noodzakelijk dat er wetgeving is die ons als individu beschermt. Het huidige machtsonevenwicht willen we herstellen. Zodat je als burger opnieuw controle krijgt over jouw data. Zij behoren immers jou en niet de techbedrijven toe.

In 2015 stelden jullie op vraag van de Belgische Privacycommissie een academisch rapport samen. Wat waren jullie belangrijkste bevindingen?

De resultaten van ons onderzoek waren frappant en maakten zonder meer

duidelijk dat de volpraktijken die Facebook hanteert, een loopje met onze privacy inemen. Zo gebruikt Facebook allerlei manieren om zowel gebruikers als niet-gebruikers op het internet te volgen. Ook al heb je geen Facebook-account maar ben je bijvoorbeeld ooit eens op de Facebook-pagina van je favoriete band of café beland, dan kan Facebook ook jouw surf-gedrag monitoren. Dit doen ze door een cookie op je computer te plaatsen. Zeg maar, een soort uniek identificatienummer of een nummerplaat waarmee ze je internetverkeer kunnen volgen. Dat intrusieve karakter is dan ook voorwerp geworden van de rechtszaak die de Belgische Privacycommissie tegen Facebook in 2015 aanspande.

Wat was de uitkomst van dit proces?

Op basis van ons rapport werd een kortgedingprocedure ingezet voor de meest flagrante overtreding, namelijk het volgen van niet-Facebook-gebruikers over het internet. In eerste aanleg heeft de Commissie dat proces gewonnen

maar Facebook heeft beroep aangekend. Met als gevolg dat de zaak nietig werd verklaard omwille van een bevoegdheidskwestie. De rechter trad Facebook namelijk bij in hun stelling dat de zaak omwille van hun hoofdzetel in Ierland niet door een Belgische rechtbank beslecht kon worden.

“Jouw data behoren jou en niet de techbedrijven toe”

In 2017 kwam er de procedure ten gronde die de Privacycommissie tegen Facebook inzette. Die zaak gaat niet alleen over de privacy van de niet-gebruikers maar ook over die van de Facebook-gebruikers. Wanneer die op het sociale netwerk registreren, stemmen ze in met het cookie- en advertentie-

beleid van Facebook. Volgens de Privacycommissie is die toestemming niet wettig omdat de gebruikers tegelijkertijd moeten instemmen met de algemene gebruiksvoorwaarden én het cookie- en advertentiebeleid. Twee zaken die los van elkaar zouden moeten staan. In februari 2018 heeft de rechter voor deze aanklacht Facebook opnieuw veroordeeld. En je kan het al raden: Facebook heeft op zijn beurt opnieuw beroep aangetekend. Resultaat: de zaak is opnieuw voorgekomen en nog wel voor dezelfde rechter die de in kortgeding de procedure ongeldig heeft verklaard. Een uitspraak laat momenteel nog op zich wachten.

Heeft Facebook naar aanleiding van de eerste veroordeling bepaalde zaken veranderd?

Ze hebben geprobeerd om er zich uit te praten door te stellen dat ze gebruikers en niet-gebruikers enkel omwille van veiligheidsredenen tracken. Toen ze vaststelden dat hun uitleg niet echt ernstig genomen werd, hebben ze nog steeds nagelaten om hun tracking policy te veranderen. Wat ze wel deden, is in hun policy een paragraaf toevoegen waarin te lezen staat dat ze de data die ze verzamelen, voor commerciële doeleinden gebruiken. Ze noemen dit 'transparantie' maar eigenlijk leggen ze de veroordelingen gewoon naast zich neer.

Op 25 mei trad de General Data Protection Regulation in werking. Wat houdt dit in?

Op die dag ging de nieuwe Europese Privacywetgeving in voege. Dat betekent dat bedrijven zich aan een aantal afspraken in verband met het omgaan met data van burgers moeten houden. Zo moeten bedrijven duidelijk communiceren wat ze precies doen met je persoonlijke gegevens en moeten ze over een systeem beschikken dat het voor jou makkelijk maakt om je data op te vragen of over te dragen. Ook heb je als Europese burger het recht om je

“Met GDPR zijn je rechten rond privacy duidelijk geformuleerd”

data te laten verdwijnen. 'The right to be forgotten' noemen we dat.

Een belangrijk gegeven is dat de Privacycommissie zal controleren of GDPR in de praktijk effectief toegepast wordt. Bij overtredingen, kunnen boetes opgelegd worden die kunnen oplopen tot 20.000.000 euro of 4% van de jaarlijkse mondiale omzet. Algemeen kan je stellen, dat met GDPR je rechten rond privacy duidelijk geformuleerd zijn. Ook is het bewustzijn rond gegevensbescherming en de politieke wil om de privacy van de burger te beschermen aanzienlijk toegenomen. Je merkt duidelijk dat het onderwerp 'privacy' steeds meer aan bod komt in het maatschappelijke debat.

Welke impact heeft GDPR op de bibliotheekwereld?

Eigenlijk verandert er niet al te veel in vergelijking met de regelgeving die reeds voor 25 mei 2018 van toepassing was. Confidentialiteit van data van de lezer blijft het basis uitgangspunt. Dit houdt ook in dat er omzichtig omgegaan moet worden met de uitleengeschiedenis en het zoekgedrag van de lezers. Het spreekt voor zich dat dit soort gegevens niet mogen overgemaakt worden aan derde partijen. Maar ook bibliotheekmedewerkers mogen er niet zonder geldige reden toegang tot krijgen.

Het is evenzeer belangrijk dat bij het gebruik van software altijd gekeken wordt welke oplossing de meest privacyvriendelijke is. Zo moet bijvoorbeeld de website van de bibliotheek je als bezoeker de mogelijkheid bieden buiten 'Facebook-territory' te blijven zodat je surfgedrag niet door Facebook gevolgd kan worden. Ook wanneer er contracten

met derde partijen opgesteld worden is het belangrijk in de contracten met die leveranciers te vermelden dat de data waarover ze beschikken, enkel mogen gebruikt worden voor de doeleinden waarvoor de bibliotheek zich engageert.

In welke mate kan een organisatie zoals LIBIS hier het best op inspelen?

Ik denk dat het erop aankomt om met een creatieve ingesteldheid naar softwareoplossingen te kijken waarbij de bescherming van persoonsgegevens een fundamenteel uitgangspunt vormt. Als die gegevens niet echt een functie hebben, doe je er goed aan ze te verwijderen.

Een creatieve ingesteldheid betekent ook dat je nadenkt over de impact die archivering kan hebben op individuen en de maatschappij. Technologische oplossingen maken het vandaag mogelijk dat informatie blijvend op het web beschikbaar blijft. Maar willen we dat in alle omstandigheden? Willen we bijvoorbeeld dat de naam van het slachtoffer van een misdaad als zoekterm gebruikt wordt? Het zijn belangrijke vragen die illustreren dat 'the right to be forgotten' in onze digitale wereld absoluut noodzakelijk is. Dit is echter geen zwart/wit verhaal. Als je het mij vraagt, is er nood aan een pallet van minstens 50 'tinten vergetelheid'.

Je hebt heel wat tijd in Amerika doorgebracht. Is er een verschil tussen de Europese en Amerikaanse mindset rond privacy?

Die is er ongetwijfeld. Amerikaanse burgers gaan prat op hun 1st amendment die hun het recht of 'free speech' of vrijheid van meningsuiting garandeert.

Voor hen is dat het opperste recht waaraan andere wetten ondergeschikt zijn. 'The right to be forgotten' is voor hen niet echt een issue. Als informatie ooit in het publieke domein terecht kwam, dan zien ze niet meteen waarom die in sommige omstandigheden zou moeten verwijderd worden. In Europa zijn we niet alleen gevoelig voor onze vrijheid van meningsuiting maar ook voor onze privacy en bijgevolg ons recht op gegevensbescherming. De insteek is steeds een evenwicht te vinden dat beide rechten respecteert.

Met alle inzichten waarover je nu beschikt, vind je het aangewezen om een Facebook-account te hebben?

Het gebruik van Facebook zou niet ten koste van m'n privacy mogen gaan. Het probleem is dat Facebook het sociaal netwerk platform met het grootste bereik is. Wil je op een vlotte manier info met je vrienden delen,

dan heb je eigenlijk geen echt ander kwalitatief alternatief. Maar je moet je natuurlijk bewust zijn dat ze jouw data voor commerciële doeleinden gebruiken. Dankzij GDPR beschik je nu wel over het recht om aan Facebook te vragen je inzage te geven in wat ze met je data doen. En daarenboven is met GDPR voortaan het recht op dataportabiliteit reëel. Je kan dus Facebook verplichten om jouw data door te sluizen aan de concurrent.

Je doet al meerdere jaren onderzoek rond dit thema. Wat drijft je in deze?

Het vrijwaren van de vrije wil van de burger is voor mij essentieel. Het wordt steeds moeilijker om erachter te komen op welke manier we binnen het web gemanipuleerd worden. Geavanceerde technologie is in staat om zo'n gedetailleerde profielen van ons te maken dat de toepassingen ervan akelige vormen kunnen aannemen.

Denk maar aan het schandaal rond Cambridge Analytica. De data die Facebook aan dit bedrijf leverde, gaven hun inzicht in de kwetsbaarheid van hun gebruikers waardoor het mogelijk werd om hun politieke berichten te sturen die daarop inspeelden. Eigenlijk is dit een soort van emotionele-psychologische manipulatie die zich achter de schermen afspeelt en een ernstige bedreiging voor onze democratie vormt.

Een ander voorbeeld: Uber zou een pricing systeem hebben waarbij je als klant meer aangerekend wordt wanneer de batterij van je smartphone aan de lege kant is. Zij kunnen dit namelijk detecteren en weten uit onderzoek dat een passagier met een batterij die bijna leeg is, in de eerste plaats zo snel mogelijk op z'n bestemming wil zijn en dus niet meteen een punt van de prijs van z'n rit zal maken.

“Als individu ben je volledig vrij om te beschikken over je leven maar ook over je digitale leven.”

Het zijn allemaal processen die zich buiten het weten van de gebruiker afspelen en aantonen welke macht technologie over ons kan krijgen. Precies daarom is het zo cruciaal dat transparantie afgedwongen kan worden. Om zo de technologie-reuzen de boodschap te geven: ‘you are being watched’.

Zelfdeterminatie of zelfbeschikking is een basisrecht. In dit digitale tijdperk waarin informatie een zeer kostbaar goed is, zouden we dit basisrecht moeten uitbreiden naar informatieve zelfbeschikking. Er mag geen twijfel over bestaan dat je als individu volledig vrij bent om te beschikken over je leven maar ook over je digitale leven. Data die over jou gaan, daarover ben jij en niemand anders eigenaar.

De impact van de technologie op onze samenleving wordt steeds groter. Hoe zie je dit verder evolueren?

Je kan er niet omheen dat we de wereld rondom ons steeds meer via technologische intermediairen waarnemen en beleven. En dan heb ik het niet zozeer over de technologie ‘as such’ maar vooral over de bedrijven achter de technologie. Vandaag gaat het over een handvol Silicon Valley bedrijven die een soort interface of venster vormen waardoor we naar de wereld kijken. Daarbij mogen we niet uit het oog verliezen dat ze ons op een bepaalde manier naar de wereld willen laten kijken.

Kijk maar naar Facebook. Voor dit sociaal netwerk gaat het erom dat we zo veel mogelijk tijd op hun platform doorbrengen zodat we zo ontvankelijk mogelijk zijn voor de pop-up boodschappen van hun adverteerders.

Vanuit die insteek is het dan ook logisch dat hun newsfeeds tal van spectaculaire boodschappen bevat want die zijn nu eenmaal ideaal om je naar hun platform te lokken. Dat we ons daarvan moeten bewust zijn is de boodschap.

Maar er zijn nog heel wat andere zaken die we met een kritische blik moeten bekijken. Neem nu GoogleMaps. Beeld je in dat Google een deal sluit met McDonalds met als doel die routes met het meest aantal McDonald’s te tonen. Dat klinkt misschien vergezocht maar het is perfect realiseerbaar zonder dat je je als gebruiker van Google daarvan bewust bent. En zelfs moest dat toch het geval zijn, wat kan je er dan tegen ondernemen? Ook dat is een cruciale vraag.

Hoe kunnen we ons tegen de uitwassen van deze digitalisering beschermen?

Er zijn een aantal praktische zaken die je kan doen. Zoals het gebruiken van verschillende wachtwoorden en een afzonderlijke browser voor je interacties met Facebook en Google. Verder zou ik ook willen waarschuwen om zogenaamde smart toestellen zoals een ‘smart toaster’ in huis te halen. Zo’n ding klinkt hip maar kan gevaarlijk zijn. Veiligheid is voor de ontwikkelaars van zo’n toestel vaak niet de prioriteit. Theoretisch is het mogelijk dat iemand met slechte bedoelingen zo’n toaster vanop afstand stuurt en laat verhitten met een brandstichting tot gevolg. Science fiction? Neen, het behoort tot de realiteit van de digitale wereld waarin we vandaag leven. Zoals het ook mogelijk is dat je koelkast je binnenkort een bericht van je verzekeraar geeft dat

je te veel vetten aan het eten bent en je koelkast de komende drie uur voor je gesloten blijft. Het zijn voorbeelden die aantonen hoe belangrijk het is om remmen op de digitaliserende krachten te zetten. Als je ziet tot wat digitalisering allemaal kan leiden, dan weet je dat ze onze vrijheid onder druk zet. Een boek zoals ‘Smart Technologies and the End(s) of Law’ van Mireille Hildebrandt toont aan hoe technologie heel wat van onze verworven rechten kan ondermijnen. Aan ons om alert te blijven.

GDPR GEEFT JE HET RECHT

- Op heldere en verstaanbare informatie;
- Op toegang tot je persoonsgegevens;
- Op vergetelheid en het verwijderen van je data;
- Om je data naar een andere provider over te dragen;
- Om geïnformeerd te worden over diefstal van je data;
- Om daadwerkelijke aanspraak te hebben in wat er met je data gebeurt.

Het Husserl-Archief: binnenkort online.

In de Edmund Husserl-kamer van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte van KU Leuven worden de nalatenschap en privébibliotheek van de bekende filosoof al vele decennia zorgvuldig bewaard. Binnenkort zal je dit archief ook online kunnen raadplegen. Professor Julia Jansen en haar team vertellen je waarom de digitalisering van het Husserl-archief een echte mijlpaal is.

Wie was Edmund Husserl?

Julia Jansen: Edmund Husserl was een filosoof die beschouwd wordt als de grondlegger van de fenomenologie. Z'n werk heeft een grote impact op de ontwikkeling van het 20e-eeuwse en hedendaagse denken. Z'n filosofische benadering is afgeleid van het Oudgriekse woord 'phainomenon' wat betekent 'het verschijnende'. Het is een manier van naar de werkelijkheid te kijken zonder die al te snel te willen beoordelen of interpreteren. Fenomenologie wil in de eerste plaats begrijpen zonder in de werkelijkheid in te grijpen en met een onbevengden kijk de wereld waarnemen, ontdaan van vooropgestelde uitgangspunten en ideeën.

Emanuele Caminada: Eigenlijk gaat het over op een zo oorspronkelijk mogelijke manier fenomenen waarnemen en daarbij vanuit je eigen ervaring vertrekken. Bij Husserl zijn woorden meer dan begrippen waarvan de betekenis aan ons overgeleverd werd. Als je bijvoorbeeld spreekt over 'natuur', dan wil je stilstaan bij de betekenis die dat woord vanuit jouw ervaring bij je oproept.

Wat doe je dan met al de verschillende betekenissen die begrippen oproepen?

Julia: Fenomenologie gaat verder dan de verschillen tussen jouw, mijn en onze waarnemingen. Het gaat over een onderliggende structuur proberen te identificeren die ondanks de verschillende benaderingen de overkoepelende essentie van een bepaald fenomeen vormt. Je vertrekt weliswaar vanuit je eigen ervaring maar dat wil niet zeggen dat het daar stopt.

Thomas Vongehr: Hoewel Husserls fenomenologie het belang van de eigen ervaring onderstreept, is het veel meer dan een introspectieve benadering. Het is een nieuwe manier van aan wetenschap te doen waarbij de uitgangspunten niet alleen gebaseerd zijn

op onze intellectuele competenties maar ook op onze praktische intuïtieve vaardigheden. Iets fenomenologisch begrijpen speelt zich dus zowel af op het theoretische, gevoelsmatige, lichamelijke, beeldende als situationele vlak. In zijn tijd was dat een radicale nieuwe manier van denken.

Emanuele: Husserl wil ook aantonen dat onze ervaringen en waarnemingen steeds een combinatie van objectieve en subjectieve elementen zijn. Onze hersenen zijn meer dan enkel neuronen die gedachten voortbrengen. Onze gevoelens en herinneringen spelen ook een rol bij onze denkprocessen. Een belangrijk uitgangspunt van Husserl is dat we enkel tot een objectieve waarheid kunnen komen door die subjectieve criteria in acht te nemen.

"We kunnen enkel tot een objectieve waarheid komen door die subjectieve criteria in acht te nemen"

Hoe kwamen z'n manuscripten en ander onderzoeksmateriaal in Leuven terecht?

Thomas: In 1938 trekt pater Herman Van Breda, een jonge Vlaamse franciscaan uit Leuven, naar Duitsland om er toegang te krijgen tot de manuscripten van Edmund Husserl. Daar verneemt hij dat Husserl overleden is. Dit alles speelt zich af in een tijd dat de Nationale Socialistische Partij in Duitsland in opmars kwam. Als je weet dat Husserl van Joodse afkomst was, dan begrijp je meteen dat z'n levenswerk bedreigd was en dreigde in vlammen op te gaan.

Dankzij het engagement van pater Van Breda is dit vermeden kunnen worden. Dankzij het goede contact dat hij met de weduwe van Husserl heeft, krijgt hij toegang tot z'n bibliotheek en de veertigduizend pagina's aantekeningen, door Husserl geschreven in Gabelsberger steno. Het was geen sinecure maar hij is erin geslaagd om al die documenten naar Leuven te smokkelen en onder te brengen bij het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte (KU Leuven).

Jullie besloten om het Husserl-Archief digitaal te ontsluiten en schakelden daarvoor LIBIS in. Wat houdt het Digital Husserl project in?

Julia: We zien het als onze opdracht om het Husserl-archief dat in 1938 hier in Leuven gesticht werd, zo toegankelijk mogelijk te maken. Vandaag betekent 'toegankelijk' ook 'online beschikbaar'. Vandaar dat we LIBIS benaderd hebben om het rijke, filosofische nalatenschap van Edmund Husserl via een nieuwe digitale onderzoeksinfrastructuur met de wereld te delen. We zijn er namelijk van overtuigd dat we op die manier het onderzoek in en het belang van fenomenologie kunnen versterken.

Thomas: Husserl was iemand die al schrijvend nadacht en ons daardoor een fenomenaal aantal handschriften heeft nagelaten. We spreken over maar

liefst 40.000 pagina's. Zelf publiceerde hij niet zoveel, maar sinds de stichting van het Husserl Archief in Leuven kwamen heel wat publicaties over z'n werk tot stand. Vandaag tellen we 43 volumes 'Husserliana', 4 volumes 'Husserliana Documente', 9 volumes van 'Husserliana Materialien' en meer dan 220 volumes van de serie 'Phaenomenologica'.

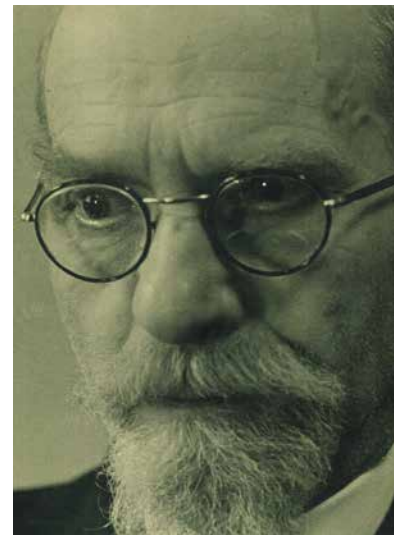
Emanuele: Omdat Husserl z'n gedachten in kortschrift (een soort stenografie) formuleerde, heeft ons team de voorbije jaren veel aandacht besteed aan het transcriberen van Husserls geschriften. Bij de online publicatie zal je dan ook naast het originele manuscript van Husserl de getranscribeerde versie te zien krijgen.

De digitale ontsluiting van al dat materiaal lijkt een gigantische opdracht. Hoe gaan jullie te werk?

Thomas: We zijn begonnen met een pilootproject waarin we de eerste manuscripten van Husserl samen met de transcripties online gaan publiceren. Je zal er ook extra gegevens vinden zoals links naar informatie over studenten die Husserls lezingen jaren geleden bijwoonden. Dit kan interessant zijn om erachter te komen op welke manier Husserls inzichten hun beïnvloed hebben.

Julia: De eerste fase van het digitale infrastructuurproject was een echt leerproces voor ons. Er zijn meerdere gesprekken met LIBIS geweest waarin we onze skills samenbrachten en leerden elkaars taal te begrijpen. Filosofie en technologie zijn twee verschillende talen. Het viel op dat ze zeer pertinente vragen stelde. Vragen die ons geholpen hebben om voor onszelf te definiëren wat we precies wilden.

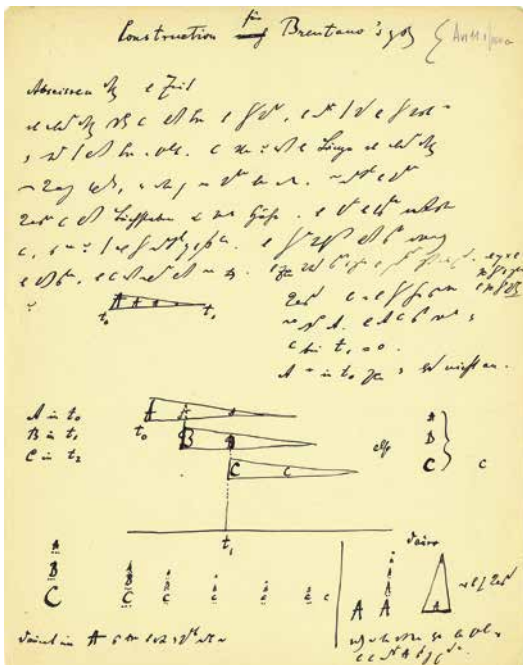
Emanuele: Het was een bijzonder leerrijke oefening voor ons. Het deed ons stilstaan bij bepaalde werkmethodes

die we hanteren en als vanzelfsprekend beschouwen. Het heeft ons zonder meer geholpen om zaken in vraag te stellen en zo tot een duurzame, digitale oplossing te komen die voor ons werkt. Wij gebruiken dan ook liever de term 'digitaal editeren' dan 'digitaliseren'.

Het gaat immers niet enkel om het digitaliseren en digitaal ontsluiten van bestaand materiaal, maar ook om het ontwikkelen van een digitale vorm waarbij ons onderzoeksmateriaal op een kritische manier bewerkt wordt. Wij zijn ervan overtuigd dat digitalisering een prima instrument is waarmee we digitale edities kunnen realiseren die toegankelijk zijn voor onderzoekers van over de hele wereld die in fenomenologie geïnteresseerd zijn. Op die manier maakt digitalisering en de digitale infrastructuur die LIBIS voor ons bouwt, het voor ons mogelijk om aan 'collaborative research' te doen.

Thomas: Op de website van het pilootproject zal de functie 'contribute' voorzien worden. Die maakt het voor researchers mogelijk om rechtstreeks bij te dragen aan het onderzoek. In analoge tijden moest je je hiervoor verplaatsen.

Dankzij dit digitale platform kan je niet alleen van overal ter wereld de archieven van Husserl raadplegen maar ook inhoudelijk verrijken.

Wat is je opgevallen in de samenwerking met LIBIS?

Emanuele: Het geduld dat onze projectmanager bij LIBIS, Roxanne Wyns, aan de dag legde om onze manier van werken en prioriteiten te begrijpen, was opvallend. Het is niet zo evident om onze onderzoekspraktijken in computerconcepten te vertalen. Als ons dat toch gelukt is, dan heeft dat veel te maken met haar nieuwsgierigheid naar onze methodes en doortastendheid in het vinden van geschikte oplossingen.

Thomas: En die oplossingen zijn flexibel. Ze passen zich aan aan je specifieke noden. Soms betekent dit dat bepaalde oplossingen die ontworpen werden, niet meteen perfect zijn. Maar dan is er voldoende ruimte om die oplossingen verder te verfijnen zodat ze precies doen wat je wilt dat ze doen. Dat die ruimte voor continue optimalisering er is, vind ik een sterk punt.

“Dankzij dit digitale platform kan je niet alleen van overal ter wereld de archieven van Husserl raadplegen maar ook inhoudelijk verrijken.

Welke andere toegevoegde waarde biedt het Digital Husserl project voor jullie?

Thomas: Een digitale editie van Husserls werk betekent voor ons veel meer dan print publicaties online beschikbaar maken. Het biedt ons ook een platform om het editoriale werk rond z'n geschriften nog verder te verfijnen. Op die manier helpen digitale media ons om het werk van Husserl nog meer te valoriseren.

Julia: We hebben als instelling de bewuste keuze gemaakt om de werken van Husserl niet langer op een analoge manier uit te geven. Dat sluit trouwens veel meer aan bij de kerngedachte van fenomenologie. Iets wat gedrukt is, wordt statisch. Je kan er niets meer aan veranderen terwijl fenomenologie net uitgaat van de idee dat bevindingen en waarnemingen continu evolueren. Digitalisering maakt het mogelijk om als onderzoeker nieuwe inzichten aan teksten toe te voegen. Daardoor wordt onderzoek rond Husserls werk niet alleen toegankelijker maar ook interessanter.

Emanuele: Het mooie aan dit project is dat het ons de mogelijkheid biedt om in 2018 het engagement van Herman van Breda verder te zetten. Dankzij zijn gedrevenheid slaagde hij er 80 jaar geleden in om het werk van Husserl uit de handen van nazi's te houden en het in alle veiligheid naar Leuven te brengen naar een plek waar het in alle openheid voor andere onderzoekers beschikbaar werd. Vandaag kunnen wij dankzij Digital Husserl die open house benadering van toen een extra dimensie geven.

Julia: Dat de digitale wereld ons die extra mogelijkheden biedt, is een fascinerend gegeven. Het project heeft ons alvast bijgebracht dat het nieuwe het oude niet noodzakelijk hoeft te verdringen. Het nieuwe helpt ons vooral onze traditie om in alle openheid Husserls archieven met de buitenwereld te delen, verder te zetten en daarenboven een nieuw élan te geven. Reden genoeg voor ons om met veel verwachtingen naar de verdere uitrol van dit digitale infrastructuurproject uit te kijken.

PROF. DR. JULIA JANSEN

- Promotor van het project 'Digital Husserl' (FWO 2016-2020)
- Directeur, Husserl Archief
- Hoofddocent, Hoger Instituut voor Wijsbegeerte

DR. THOMAS VONGEHR

- Redacteur van de eerste digitale editie 'Digital Husserl'
- Postdoctoraal onderzoeker, Husserl Archief

DR. EMANUELE CAMINADA

- Curator van 'Digital Husserl'
- Archivariss, Husserl Archief
- Postdoctoraal onderzoeker, Hoger Instituut voor Wijsbegeerte

MEER INFORMATIE OVER HET HUSSERL-ARCHIEF:
hiw.kuleuven.be/hua

TU Delft Library & Heron

Een nieuw partnerschap.

In het najaar van 2017 ging TU Delft Library met LIBIS in zee om hun kostbare collecties op een duurzame manier te beheren. De functionaliteiten van Heron vormden de perfecte match. Een samenvatting over de start en het verloop van dit samenwerkingstraject.

De drijfveer

■ EEN CENTRALE DATABASE VOOR VERSCHILLENDE COLLECTIES

TU Delft beheert – net als heel wat andere universiteiten – een grote collectie van academisch erfgoed. In deze collectie tref je zowel wetenschappelijke apparatuur, kunstobjecten, portretten van professoren, prenten, kaartencollecties, onroerend patrimonium als archieven aan. Het beheer van al dit materiaal gebeurt echter op een zeer versnipperde manier waarbij allerlei instrumenten zoals Excel, Access en verschillende datamodellen ingezet worden om de collectiestukken te beschrijven.

■ CENTRALISEREN VAN ALLE BESCHRIJVINGEN

TU Delft wil al deze beschrijvingen samenbrengen in één systeem. Tegelijkertijd wil men van het migratietraject dat hiermee gepaard gaat, gebruikmaken om een aantal overlappende datamodellen te migreren naar één gemeenschappelijk datamodel dat gebaseerd is op de SPECTRUM-standaard. Uitwisselbaarheid van data met andere systemen is immers een prioriteit voor deze universiteit die haar collecties niet alleen wil publiceren maar ook met anderen wil delen.

Het plan

■ DE KEUZE VOOR LIBIS EN COLLECTIVEACCESS SOFTWARE

TU Delft Library beslist om voor de creatie van een nieuwe database met LIBIS in zee te gaan. Met de keuze voor CollectiveAccess wordt het ontwerp van een datamodel op maat en de migratie van de data naar het nieuwe systeem op een gepersonaliseerde manier mogelijk gemaakt.

■ HET MIGRATIEPLAN

In het najaar van 2017 wordt er gestart met het opzetten van een nieuwe CollectiveAccess database. De erfgoedcollectie, de prentencollectie en de beschrijving van het onroerend erfgoed worden gemigreerd naar CollectiveAccess. Ook de hoogleraren database, een bestand met namen van professoren die aan de collecties gelinkt zijn, wordt in dit project meegenomen. Laten kunnen eventueel nog andere collecties toegevoegd worden.

Het project

■ WENSEN BESPREKEN

Tijdens een eerste vergadering worden de verschillende exportvoorbeelden overlopen om zo zicht te krijgen op de aanwezige metadata. Er wordt duidelijk gemaakt dat er ook binnen de nieuwe database – naargelang het collectie-type (bijvoorbeeld erfgoed of prenten) – enige differentiatie nodig zal zijn. De specifieke wensen in verband met de beschrijving, de beheerprocedures en workflows voor onder meer bruiklenen en tentoonstellingen worden in detail besproken. Gebaseerd op de informatie die verzameld wordt, kan LIBIS met het ontwerp van het datamodel starten.

■ RUIMTE VOOR DIFFERENTIATIE

De wensen van TU Delft houden onder meer in dat ze de SPECTRUM-standaard willen hanteren. Weliswaar met ruimte voor enige differentiatie door extra velden toe te voegen en zo te voldoen aan de specifieke beschrijvingsnoden van de verschillende collectie-types. Daarnaast wil TU Delft over de mogelijkheid beschikken om allerlei verbanden tussen de collecties, maar ook tussen personen, gebeurtenissen, ... in kaart te brengen.

■ STEEDS VERDER VERFIJNEN

Tijdens de ontwerpfase vinden er meerdere iteraties plaats waarbij het datamodel aan de hand van een spreadsheet wordt vormgegeven. Dit model wordt tijdens overlegmomenten steeds verder verfijnd tot het helemaal aan de noden van TU Delft beantwoordt. Dit proces resulteert uiteindelijk in een TU Delft-datamodel dat voor drie objecttypes (erfgoed, prenten en gebouwen), objectrepresentaties (media), personen, organisaties, collecties, gebeurtenissen, opslagplaatsen, conservering, tentoonstellingen, binnenkomende- en uitgaande bruiklenen kan gebruikt worden.

■ IMPLEMENTEREN VAN COLLECTIVEACCESS

Na goedkeuring van het datamodelontwerp wordt er gestart met de implementatie van het CollectiveAccess installatieprofiel. De mensen van TU Delft Library krijgen een eerste opleiding waarmee ze het datamodel in CollectiveAccess kunnen testen. Tijdens de testing ontdekken ze de vele mogelijkheden van CollectiveAccess. Dit leidt tot bijkomende inzichten en vragen die op hun beurt weer leiden tot extra aanpassingen en verfijningen van het datamodel.

■ IMPORTEREN VAN COLLECTIES

Enmaal het datamodel gefinaliseerd is, kan er met de import van de collecties gestart worden. De mapping van de oude velden naar het nieuwe datamodel wordt nauwgezet in kaart gebracht. Waar mogelijk worden automatisch lijsten en autoriteitsbestanden genormaliseerd, aangemaakt en gelinkt met gerelateerde records. Normalisering houdt onder meer in dat begrippen zoals 'J. Doe', 'John Doe' en 'Doe J.' allemaal omgezet worden naar 'Doe, John'.

■ BIJSTUREN VAN HET DATAMODEL

Ook tijdens dit proces vinden iteraties plaats die de medewerkers van TU Delft Library de mogelijkheid bieden om zaken bij te sturen zodat het datamodel tot in de kleinste details beantwoordt aan hun verwachtingen. Na de importfase volgt een tweede, meer uitgebreide administratoropleiding voor de medewerkers van TU Delft. In mei neemt TU Delft hun nieuwe collectiedatabase in gebruik.

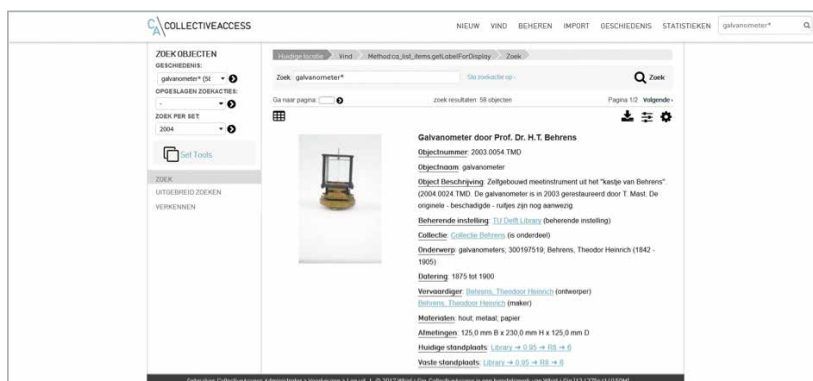
De eindspurt en de toekomst

■ DE LANDING VAN HET PROJECT

De landingsfase van het project situeert zich in het najaar van 2018. Wat houdt deze fase in? De verdere verfijning van verschillende types van export templates voor etiketten, bruikleenformulieren, ... gevolgd door de mapping van het TU Delft datamodel naar LIDO en Dublin Core standaard. Er wordt eveneens werk gemaakt van de integratie met de SURFconext waardoor medewerkers met hun TU Delft account kunnen inloggen in CollectiveAccess.

■ OPTIES VOOR DE TOEKOMST

Wat heeft de toekomst in petto? Extra collecties zullen nog toegevoegd worden. Daardoor zal het datamodel ongetwijfeld verder uitbreiden. TU Delft Library wil ook de uitgebreide beschrijvingen met de vele relaties tussen objecten, professoren, gebouwen, gebeurtenissen, ... visueel zichtbaar maken op het web. Op die manier willen ze onder meer onderzoekers aanmoedigen om met de collecties effectief aan de slag te gaan. In dit stadium zijn dit weliswaar alleen nog maar plannen. Ze tonen alvast dat er nog heel wat ruimte is om de samenwerking tussen TU Delft en LIBIS in de toekomst verder vorm te geven.

CollectiveAccess - Zoekresultaten 'Galvanometer'. Relaties met andere autoriteitsrecords zoals personen zijn in het blauw opgelicht.

MEER INFORMATIE OVER
TU DELFT LIBRARY:
tudelft.nl/library

MEER INFORMATIE OVER
HERON:
heron-net.be

Lean Library

VLOTTERE TOEGANG TOT E-BRONNEN.
EEN PILOOTPROJECT VOOR OFF-CAMPUS TOEGANG.

Off-site access verruimen

Verleden jaar startten KU Leuven Bibliotheken en LIBIS een pilootproject voor het optimaliseren van thuistoegang. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van een product van Lean Library. Aan de hand van een browser plug-in de toegang tot de online bronnen waarvoor de universiteit betaalt, makkelijker toegankelijk maken voor gebruikers die zich buiten de campus van KU Leuven bevinden.

Hoe werkt het concreet? Als je vanop een andere locatie dan de campus toegang wilt tot een website met wetenschappelijke content, dan kan er auto-

matisch een pop-up verschijnen die aangeeft dat je toegang hebt. Via een button kan je dan meteen de site en de bijhorende content raadplegen.

Off-site gebruikers toegang geven tot bronnen waarop KU Leuven Bibliotheken een licentie heeft, is op zich niets nieuws. Al meerdere jaren kunnen off campus gebruikers toegang krijgen via EZ proxy. Dit gebeurt via de integratie van de module EZproxy.

Maar ook voor off-site gebruikers die niet via Limo op zoek gaan naar informatie, wil LIBIS de toegang verruimen. Vandaag nemen ze vaak nog hun toevlucht tot illegale sites zoals SCI-HUB. Dit komt onder meer omdat ze de

huidige manier om off-site toegang te krijgen te omslachtig vinden of ze gewoon niet weten dat het anders kan. De nieuwe browser plug-in maakt de off-site gebruiker er echter attent op dat hij nog steeds toegang tot de online bronnen heeft. Ook voor de bibliotheek is dit een pluspunt. Zo versterkt ze ook buiten de muren van de universiteitsgebouwen haar visibiliteit.

Achter de schermen

Wat doet die browser plug-in nu precies achter de schermen? Enerzijds detecteert hij dat de gebruiker zich niet op campus bevindt.

The screenshot shows the American Psychological Association (APA) website. At the top, there is a navigation bar with links for Home, Help, Log In, Cart (0), and JOIN APA. Below this is a search bar and a dropdown menu for 'Entire Site'. The main navigation menu includes MEMBERS, TOPICS, PUBLICATIONS & DATABASES, PSYCHOLOGY HELP CENTER, NEWS & EVENTS, SCIENCE, EDUCATION, CAREERS, and ABOUT APA. The page content is divided into several sections:

- PsycARTICLES®:** A banner for the electronic article catalog, stating it is the only one of its kind for superior research published by APA and affiliated journals.
- Highlights:** A section titled 'Improved Browse for Users on APA PsycNET®' with three bullet points:
 - A new 'Most popular' browse option in Journal Browse now allows users to see **25 Most Downloaded** and **25 Most Cited** articles from APA Journals.
 - Integrated into the journal table of contents (TOC) page, Journal Snapshots now provides data on **most frequent authors, most cited articles, and other key information** about a journal.
 - The Journal Browse list now includes **journal covers, impact factors, years covered, and editor names**.
- APA PsycNET®:** A search bar for APA full-text and more in the premium APA research databases now.
- Proquest PsycArticles:** A sidebar notification stating: 'This website has content that's licensed by KU Leuven Libraries. You can always check in Limo which publications are available for you. Note that: Some content on this site might not be licensed!' with a button 'GET ACCESS VIA KU LEUVEN LIBRARIES'.
- Records:** A box stating 'There are currently **207,924 records** in PsycARTICLES.'
- More About PsycARTICLES:** A list of links including 'PsycARTICLES Printable Fact Sheet (PDF, 62KB)' and 'Coverage Information'.

At the bottom of the page, a grey bar contains the text: 'Lean Library (basismodule) in werking'.

Anderzijds komt hij erachter dat de url die de gebruiker bezoekt, bezoekt, geregistreerd is in Lean Library. De Library Access-module zal die url dan omvormen tot een toegankelijke link.

Naast die basisfunctionaliteit zijn er nog twee andere modules: 'Library Assist' en 'Library Alternatives'. De Assist module maakt het voor de bibliotheek mogelijk om de gebruikers extra toelichting over een bron te geven. Zo kan je de gebruiker de boodschap meegeven dat bepaalde bronnen omwille van bepaalde beperkingen off-campus niet raadpleegbaar zijn.

Of je kan extra informatie zoals de aanmeldprocedure op een site vermelden. Dat je on- en off-campus een verschillende boodschap kan tonen, is handig. Net zoals het gegeven dat je de gebruiker kan toeleiden naar een andere site. Een voorbeeld: wanneer een gebruiker via Google op de site van de American Psychological Association terecht komt, kan de pop-up hem doorverwijzen naar het platform waarop de databank 'Psycarticles' toegankelijk is.

De 'Library Alternatives' module gaat nog een stapje verder. Stel dat je instelling via 'Business Source Elite'

van Ebsco een abonnement heeft op 'Academy of Management Journal (AMJ)' en een gebruiker belandt op de site van AMJ waarop je bibliotheek geen abonnement heeft. Dan zal de 'Alternatives module' toch proberen om de gebruiker toegang tot het tijdschrift te verlenen maar dan via een platform waarop je wel een licentie hebt. In dit voorbeeld is dit via Business Source Elite. Dankzij de integratie met Alma worden online bronnen van je instelling regelmatig geëxporteerd en ingeladen in de Lean Library toepassing.

De module "Library Assist" in werking

DE VOLGENDE STAPPEN IN HET PILOOTPROJECT?

- Verdere testing van de basisfunctionaliteit;
- Bekijken van alternatieve tools;
- Beslissing in het najaar over het al dan niet in gebruik nemen van Lean Library binnen de dienstverlening van KU Leuven Bibliotheken.

MEER INFORMATIE OVER ALMA:
libisnet.be/alma-info

MEER INFORMATIE OVER LIMO:
libisnet.be/limo

A LONG AND WINDY ROAD:

Van Lirias naar Lirias 2.0

Hoe het begon

In 2006 werd aan KU Leuven *Lirias* in het leven geroepen. Lirias fungeerde als een bibliografische databank die in DSpace gecreëerd werd en waarin alle onderzoekers van KU Leuven, en bij uitbreiding ook van de Associatie KU Leuven, hun publicaties konden invoeren. De Dienst Onderzoekscoördinatie (DOC) zorgde voor het functionele beheer en LIBIS stond in voor de infrastructuur en de technische ondersteuning. De databank was niet alleen nuttig voor de onderzoekers zelf – denk bijvoorbeeld maar aan het opstellen van een cv bij het indienen van een promotiedossier of onderzoeksaanvraag – maar was ook essentieel om publicaties van KU Leuven aan de Vlaamse overheid te rapporteren en interne beleidsmatige analyses uit te voeren. Tijdens de jaren die daarop volgen, zorgde *Atmire* (een spin-off van KU Leuven die in 2006 ontstond) voor de ondersteuning en verdere ontwikkeling van de originele versie van Lirias.

Mee zijn met de nieuwste technologie

Technologie evolueert echter razendsnel. In het kader van talrijke nieuwe ontwikkelingen op het vlak van informatiebeheer, niet in het minst de toenemende digitalisering van informatie met de bijhorende mogelijkheden tot hergebruik (*submit once, reuse often*), werd een upgrade noodzakelijk. Een marktonderzoek volgde met als doelstelling te evalueren hoe de verschillende aanbieders van systemen voor publicatiebeheer op nieuwe trends inspeelden en daarop ook anticipeerden. De kernvraag was: wie zijn de spelers op de markt en hoe kunnen we Lirias aanpassen aan de mogelijkheden die de nieuwste digitale technologie aanbiedt?

Op vraag van de Algemeen Beheerder van KU Leuven werd in 2015 een internationale aanbesteding uitgeschreven om op zoek te gaan naar een systeem voor publicatiebeheer dat op nieuwe trends inspeelde én voldoende flexi-

biliteit bood om eigen KU Leuven-specifieke ontwikkelingen te ondersteunen.

Focus op feedback van eindgebruikers

In het lastenboek werd de feedback van eindgebruikers van Lirias zoveel mogelijk opgenomen. In 2014 had de Dienst Onderzoekscoördinatie (DOC) namelijk een bevraging bij de eindgebruikers, zowel onderzoekers als ondersteunend personeel, georganiseerd om te polsen naar de verwachtingen waaraan een 'nieuwe Lirias' volgens hen moest beantwoorden. Samen met de vereisten die nodig waren in het kader van rapporteringen aan de overheid en interne beleidsmakers, werden deze aanbevelingen voorgelegd aan vier werkgroepen. Ze hadden elk een eigen focus: *beleid, front office, back end* en *technologie*. Ze bestonden uit experts die in de specifieke materie bedreven waren.

The screenshot shows a user interface titled "My Actions (4)". It contains four distinct action items, each in a separate box:

- There are 4 publications for you to claim or reject
- Add your ORCID to help us find your publications across the web
- Accepted for publication? Please deposit your work
- You have 2 publications awaiting a file upload or deposit

At the bottom of the screenshot, there is a caption: "Screenshot uit Lirias 2.0 – Acties voor de onderzoeker om zijn publicaties optimaal te beheren."

Hun advies resulteerde in een opsomming van *must haves* en *nice to haves* die in het lastenboek opgenomen werden.

De keuze voor Symplectic

In 2016 werden de kandidaat-aanbieders op basis van hun ingezonden lastenboek geselecteerd en voor een aantal demo's en opvolggesprekken uitgenodigd aan KU Leuven. De Britse firma *Symplectic* kwam met hun

Het bestaande DSpace platform, de 'oude' Lirias, werd behouden als *repository* en voor de ontsluiting van tekstdocumenten, zoals doctoraten en tijdschriftartikels. Aan *Atmire* werd gevraagd het systeem te updaten en de nodige aanpassingen te doen.

De start van Lirias 2.0

De implementatie van *Elements*, aan de Associatie KU Leuven *gebrand* als 'Lirias 2.0', ging van start in 2017.

rekenen, maar is in het kader van overheidsrapporteringen en interne analyses wél cruciaal. De inhoudelijke uitwerking van de interface met de nodige *guidance*, *FAQ* en nieuwe helpdesk, maar ook de workflow van de kwaliteitscontrole op de publicatiegegevens en de opleidingen die hiervoor moesten opgezet worden, vielen onder de verantwoordelijkheid van de DOC. Ook het bepalen van de inhoudelijke kenmerken waaraan de doorstroom van de publicatiegegevens naar afgeleide systemen diende te beantwoorden, werd door het DOC-team in goede banen geleid.

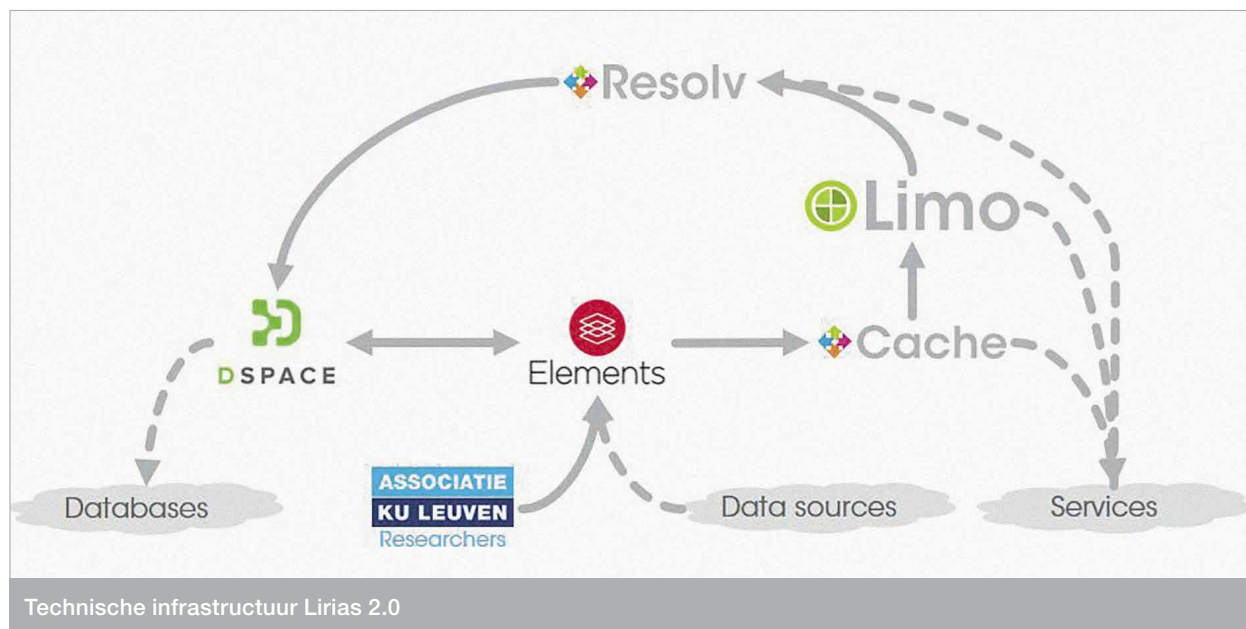
The screenshot shows the LIRIAS search interface. At the top, there is a search bar with the text 'greenland' and a search button. Below the search bar, there are filters for 'ACTIEVE FILTERS' including 'Online toegang' and 'Filters opnieuw instellen'. The search results are displayed in a list format, showing three items. The first item is an article titled 'Colonization history and clonal richness of asexual Daphnia in periglacial habitats of contrasting age in West Greenland' from the Journal of Animal Ecology. The second item is an article titled 'Clouds enhance Greenland ice sheet meltwater runoff' from Nature Publishing Group. The third item is an endwork titled 'The role of clouds in the climate of Greenland' from 2016-09. The interface also shows a sidebar with 'PAS MIJN RESULTATEN AAN' and 'Sorteer op Relevantie'. At the bottom, there is a caption: 'Zoekopdracht Greenland in Lirias – met filter op Online toegang'.

Elements CRIS-systeem als beste uit de bus. *Symplectic* verzorgde reeds in tal van prestigieuze instituten de software voor het lokale CRIS-systeem en overtuigde vooral door de manier waarop ze op nieuwe trends anticiperen. Ook de flexibiliteit waarmee hun systeem aan specifieke noden aangepast kan worden, was een voltreffer.

De uitrol werd gecoördineerd door een kernteam dat bestond uit leden van de DOC, LIBIS en ICTS. Elke dienst had zijn eigen inbreng en verantwoordelijkheid. De DOC had als hoofdtaak het garanderen van het gebruiksgemak. Het invoeren van publicaties is immers niet meteen een activiteit die bij onderzoekers op veel enthousiasme kan

LIBIS' takenpakket

LIBIS had de uitdagende taak om alle noden en zoveel mogelijk wensen naar een technische realiteit te vertalen. Eerst tekende LIBIS de architectuur van Lirias 2.0 uit waarbij de koppeling tussen de verschillende systemen voorzien moest worden. Daarna vond

Technische infrastructuur Lirias 2.0

de implementatie van Elements en Dspace plaats, waarbij LIBIS in samenwerking met ICTS de databanken en de servers opzette. LIBIS zorgde voor de configuratie, bood ondersteuning bij het ontwerpen van een nieuw data-model en voerde ten slotte de data-migratie van de oude naar de nieuwe DSpace en Elements uit.

Verder heeft LIBIS in Limo een volledig nieuwe en op maat gemaakte publieks-interface gebouwd waarin de data uit Elements volledig tot hun recht komen. LIBIS Resolv zorgt voor persistente links naar de bestanden in Dspace. DSpace zelf is voor de buitenwereld niet zichtbaar. Er werden ook nieuwe vormen van metrics toegevoegd zoals Altmetric. Daardoor krijg je inzicht in het aantal vermeldingen op online platforms zoals sociale media, kranten, blogs en Wikipedia ...

Verdere optimalisaties

Daarnaast verleent Limo zelf ook services, zoals het leveren van data

voor de 'wie-is-wie' publicatielijsten en voor Plone (Web Management Systeem) waarmee KU Leuven-websites gemaakt kunnen worden. Verder wordt er nog gewerkt aan een workflow voor 'request a copy' waarmee externe onderzoekers een opgeladen bestand kunnen opvragen en raadplegen. Data zullen via Google Scholar ontsloten kunnen worden.

Met behulp van een caching-omgeving waarin data uit Elements en Dspace worden gecombineerd, kan op een efficiënte manier gezorgd worden voor rapportage en databevraging. Verschillende versies worden samengevoegd tot één record met bijkomende informatie over de auteurs, toegangsinformatie over de bestanden... Op die manier is de informatie razendsnel beschikbaar.

Vooruitkijken met Lirias 2.0

Het werk is echter niet af. De komende maanden zal er verder werk gemaakt worden van het optimaliseren van workflows onder meer in het kader van

het aanvragen van rapporten. Ook de export voor FWO, iMinds en VABB zal worden aangepakt. De OAI-PMH koppeling met externe databanken zoals BASE, Proquest, OpenAIRE zal verder worden uitgewerkt zodat publicaties ook internationaal kunnen ontsloten worden.

Lirias 2.0 ging eind mei 2018 in productie. De nieuwe versie is het resultaat van een constructieve multidisciplinaire aanpak. Een aanpak die bewijst dat IT-experten en beleidsadviseurs wél degelijk een gemeenschappelijke taal kunnen spreken. Dat er ons nog een heel aantal uitdagingen en vragen te wachten staan, zoveel is zeker. Om er een paar te noemen: wat gebeurt er met datasets, software, en andere vormen van publicaties? (Hoe) kan Lirias 2.0 uitgroeien tot een alternatief voor commerciële uitgeverij? Hoewel de antwoorden op sommige van die vragen nog niet meteen pasklaar zijn, kijken zowel de DOC als LIBIS met veel enthousiasme en vertrouwen naar de verdere optimalisaties van Lirias 2.0.

Aangename kennismaking

“Elke cultuur bekijkt de wereld vanuit haar perspectief”

Michiel De Clerck

Business Consultant

Achtergrond

Na m'n master geschiedenis en antropologie, heb ik een aantal tijdelijke jobs gedaan. Dat ik vandaag voor een loopbaan bij LIBIS kies, is niet toevallig. Ik heb namelijk een grote interesse voor erfgoed en technologie. Bij LIBIS vallen die twee mooi samen.

Eerste project

M'n eerste project als Business Consultant bij LIBIS, draagt de naam RelReS (Research Infrastructure on Religious Studies). Het is een Europees project met als insteek het creëren van een centraal zoekplatform om zo collecties en bronnen met betrekking tot religieuze studies vlot toegankelijk te maken.

Focus

Als m'n studies antropologie me één ding geleerd hebben, dan is het wel dit: elke cultuur bekijkt de wereld vanuit haar perspectief en gaat uit van haar gelijk. Blijkbaar is het zeer moeilijk voor ons als mens om de wereld vanuit het perspectief van de andere te bekijken. Ik vind het een uitdaging om dat wel proberen te doen.

Favoriete bezigheid

Populaire cultuur is m'n ding. Ik lees graag, luister graag naar muziek en maak regelmatig tijd voor een goede film of tv-reeks.

Lievelingsfilm

'Once upon a time in America' heeft toch wel indruk op mij gemaakt. Het is een epische film die het verhaal vertelt van een groep vrienden die je doorheen de verschillende levensfasen (kind, jongvolwassene en oudere) volgt. Het is vooral de mooie cinematografie en de directe vertelstijl die me aanspreken.

Lievelingsgerecht

Chili con carne. Het is een gerecht dat m'n vader me leerde klaarmaken. Als je het een paar dagen laat trekken, dan smaakt het nog lekkerder.

Bijzondere reiservaring

Berlijn vind ik een fascinerende stad. Je voelt dat het nog niet zo lang geleden is dat er hier twee totaal verschillende werelden naast elkaar bestonden.

Face-to-face met ...

Een gesprek met de Amerikaanse auteur Paul Auster lijkt me wel wat. Het valt me op hoe in z'n romans vaak een wat eigenaardige persoonlijkheid voor conflict zorgt.

Ik zou Paul Auster willen vragen waar hij z'n inspiratie haalt en welk personage z'n visie op de wereld vertolkt.

Bach of Red Hot Chili Peppers?

Ik hou van allerlei genres muziek. Het genre op zich is voor mij niet waar het om gaat. Wel dat het muziek is die op een kwaliteitsvolle manier gebracht wordt. Een paar voorbeelden? Tom Waits en Nick Cave horen zeker in m'n top 10.

Levensmotto

Een levensmotto heb ik niet echt. Wat me wel bezighoudt, is de kracht van empathie. Ik ben ervan overtuigd dat we met wat meer inlevingsvermogen een heel aantal problemen zouden kunnen oplossen.

“Om met een bepaalde verwondering naar het leven te kijken, hoeft je niet ver weg van huis te zijn”

Peter O

Software Architect

Achtergrond

Ik heb Toegepaste Informatica gestudeerd aan de KHLLeuven. Na m'n studies kon ik beginnen bij een bedrijf dat in bibliotheeksoftware gespecialiseerd is. Na die werkervaring heb ik nog een tijd bij een bank, een webbouwer en ja ook, bij Technopolis in Mechelen, gewerkt. En kijk, vandaag ben ik opnieuw werkzaam in de sector waar m'n loopbaan startte.

Eerste project

Als Software Architect sta ik mee in voor het ontwerp, de ontwikkeling en de integratie van de oplossingen die LIBIS aanbiedt. Het RelRes-project is m'n eerste opdracht. Ook bij dit project zal m'n grootste voldoening erin bestaan om een gebruiksvriendelijk product af te leveren.

Favoriete bezigheid

Naast programmeren, houd ik ervan om in de bossen of langs de velden te wandelen. Die wandelingen in de natuur ontspannen me en helpen me om m'n gedachten te verhelderen. Regelmatig trek ik met m'n wandelschoenen naar de Ardennen om er een stukje bos of land te verkennen.

Lievelingsreeks

Babylon 5 is een sciencefiction serie uit de jaren '90. Het is niet zomaar de eerste de beste reeks. Het was namelijk de eerste tv-serie die op grote schaal gebruikmaakte van CGI (Computer Generated Imagery). Het is een reeks waarin meerdere interessante thema's zoals raciale spanningen, religieus fanatisme en politieke intriges verweven zijn. Een reeks die, wat mij betreft, alvast goed is voor enkele weken 'binge watching'.

Lievelingsgerecht

Met een lekker pastagerecht kan je me altijd plezier doen. Ik hou zowel van een klassieke spaghetti carbonara als een tagliatelle met scampi's in een roomsausje.

Bijzondere reiservaring

Nog niet zo lang geleden trok ik door IJsland. De combinatie van gletsjers, lavavelden, geisers en fjorden heeft iets magisch. Het verraste me te zien dat er tomaten gekweekt worden. Die worden weliswaar met geothermische warmte geproduceerd. Bij een kweker heb ik pastasaus op basis van die tomaten gegeten. Waarschijnlijkste de duurste pasta die ik ooit geproefd heb, maar wat was die lekker!

Face-to-face met ...

Een gesprek met de Amerikaanse televisiepresentator, Adam Savage, zie ik helemaal zitten. Z'n enthousiasme en schijnbaar onvermoeibare energie fascineren me. Ik bewonder ook z'n creativiteit en probleemoplossende manier van denken. Wat ik hem graag zou willen vragen is of het niet vreselijk vermoeiend is om altijd zo voluit voor iets te gaan en keihard te werken.

Bach of Red Hot Chili Peppers?

Ik hou zowel van Vivaldi als van Daft Punk. Ook light jazz, rock en pop kan ik smaken. Als ik al een voorkeur heb, dan is het voor instrumentale muziek. Zoals de filmmuziek van Bladerunner.

Levensmotto

De zin 'De kunst van te leven is thuis te zijn alsof men op reis is' inspireert me. Het is een zin van Godfried Bomans. Hij vat goed samen dat de verwondering die je op reis ervaart, ook je dagelijks leven aangenamer kan maken. Het is een mindset. Een manier van met een bepaalde verwondering naar het leven te kijken. En daarvoor hoeft je niet ver weg van huis te zijn.

(Standaard)aanbod Heron

Heron is ontstaan vanuit de nood om verschillende types van collecties op een geïntegreerde en flexibele manier te beheren, te bewaren en te ontsluiten. De open source systemen *CollectiveAccess* en *Omeka*, de centrale applicaties in de Heron dienstverlening, werden specifiek geselecteerd omwille van hun krachtige configuratie-mogelijkheden. Ze worden ingezet in een veelheid van projecten die gaan van erfgoed tot onderzoek.

Om de vele mogelijkheden binnen Heron aan te tonen en om ook partners met eenvoudige collecties te kunnen helpen, hebben we een standaardoplossing voor het beschrijven en ontsluiten van museale en erfgoedcollecties uitgewerkt.

- Je kan dit standaardaanbod raadplegen via: heron-net.be.
- Wil je liever een op maat gemaakte versie met eigen datamodel en ontwerp? Ook dan kunnen wij u daarbij helpen.

Het Portaal voor Religie, cultuur en samenleving (kadc-erfgoed.be) op basis van **Omeka** biedt een plaats voor de bijzondere verhalen over de collecties in het beheer van KADOC.

De **CollectiveAccess** databank van TU Delft Library op basis van het SPECTRRUM datamodel, met uitbreidingen op maat voor het beheer van hun diverse academische erfgoedcollecties.

KBC VERZEKERINGEN VAN BIB NAAR ACTIEF KENNIS & INNOVATIECENTRUM

Een bibliotheek waar kennisoverdracht en modern ondernemerschap elkaar vinden? Waar innovatie geen hol begrip is maar in tastbare daden wordt omgezet?

Welkom bij Zone3. De plek waar de bibliotheek van KBC Verzekeringen transformeerde tot een inspirerende ruimte waar informatie een actief werkwoord is. En waar Ingrid Kokelenberg ons uitnodigt op een leerrijke rondleiding.

Kennisoverdracht. Anno 2018.

Als je Zone3 binnenwandelt, valt het meteen op dat deze bibliotheek als een grote, open ruimte met veel lichtinval geconcipeerd werd waar niet de boeken maar wel de kennisoverdracht tussen mensen centraal staat. Ingrid vat het als volgt samen:

“Zone3 is de ruimte waar onze print collectie zich bevindt en van waaruit ons bibliotheekteam samen met de IT Helpdesk actief is. Naast de klassieke taken die je van een bibliotheekteam mag verwachten (beheren van de collectie, updaten van de catalogus, toegang tot de collectie managen), zetten wij ook in op kennispromotie. Regelmatig organiseren we workshops waarin we de medewerkers van KBC Verzekeringen vertrouwd maken met allerlei digitale oplossingen.” Het klinkt verrassend verfrissend. Bibliotheekmedewerkers die niet alleen vanachter hun balie mensen helpen bij hun zoektocht naar informatie maar die de stap zetten om voor een groep mensen te gaan staan om hen zo wegwijz te maken in de steeds groter wordende informatiejungle. *“Toen we in 2017 zowel onze papieren als digitale collectie in Limo integreerden, hebben we een workshop ingericht waarin we de functionaliteiten van Limo toelichtten. Hoe beter mensen Limo weten te gebruiken, hoe beter onze collectie zal benut worden.”*

Digitale geletterdheid

De voorbije 70 jaar heeft deze bibliotheek een sterke collectie opgebouwd waar zowel juristen, actuarissen, schadebeheerders, studenten als burgers terecht kunnen voor betrouwbare informatie. Ingrid voegt eraan toe dat de collectie van KBC Verzekeringen steeds meer digitaliseert en dat dit ook een ander verwachtingspatroon bij de gebruiker met zich meebrengt. *“Digitale gebruikers verwachten snelle opvolging. Voor ons is de vlotte toegankelijkheid van onze collectie dan ook een prioriteit. Daarnaast ondersteunen we onze gebruikers om de digitale instrumenten waarover we beschikken, zo efficiënt mogelijk in te zetten. Wil een medewerker bijvoorbeeld een site creëren, zullen we kijken hoe we hem daarbij kunnen helpen. Een van onze medewerkers is namelijk bedreven in SharePoint.”* Opnieuw een voorbeeld dat duidelijk maakt dat we ons in een bibliotheek bevinden die erin geslaagd is het takenpakket van een bibliotheekmedewerker een moderne glans te geven.

Interactie met de gebruiker

En hoe is de gebruiker van de KBC-bibliotheek met de jaren geëvolueerd? *“Wij stellen vast dat de tijdsdruk enorm toegenomen is. Veel tijd om lange naslagwerken te lezen is er gewoonweg niet. Mensen verwachten dan ook dat de informatie die voor hen relevant is, in kleine stukjes beschikbaar is. Een andere factor waar we rekening mee moeten houden is het plaats- en tijdsafhankelijk werken dat ook bij ons z'n intrede gedaan heeft. Medewerkers hebben nog wel hun vaste standplaats maar dat betekent niet noodzakelijk dat ze op die locatie actief zijn. Dat is ook een van de redenen waarom onze digitale collectie zo populair is. Die is 24 uur op 24 beschikbaar waar je ook bent.”*

Een paar jaar geleden werden de gebruikers via een enquête bevroegd. De resultaten waren positief. Volgens Ingrid komt dit vooral omdat haar team vaak met de gebruikers in interactie treedt. *“Voor we een aankoop doen, raadplegen we onze gebruikers. De workshops die we organiseren, zijn trouwens een ideale manier om erachter te komen wat je gebruiker wel en niet verwacht. Ze helpen je om de vinger aan de pols te houden.”*

Informatie in actie

Een opmerkelijk gegeven is dat de transformatie van deze bibliotheek naar een actief kennis- en innovatiecentrum niet van bovenuit gedictieerd werd maar een initiatief was dat vanuit het bibliotheekteam kwam. *“We stelden vast dat onze bibliotheekruimte steeds minder bezocht werd. Mensen zoeken nu eenmaal veel meer informatie op via hun computer dan dat ze zich ervoor naar een fysieke bibliotheek verplaatsen. Als je dat vaststelt, kan je niet anders dan jezelf in vraag stellen en gaan nadenken over hoe je vandaag als bibliotheek nog relevant kan zijn en kan bijdragen aan het succes van je organisatie. Wij hebben ervoor gekozen om dat als kennis- en innovatiecentrum te doen. Dat wil zeggen dat we een plek zijn waar je niet alleen kennis kan opdoen maar ook met anderen kennis kan uitwisselen. Dat doen we onder meer via onze workshops maar ook door een ruimte aan onze medewerkers aan te bieden waar ze allerlei innovatieve, digitale appli-*

“Hoe beter mensen Limo weten te gebruiken, hoe beter onze collectie zal benut worden”

caties in de praktijk kunnen toepassen. Zo wordt een digitale vernieuwing die je aanvankelijk als een gimmick ervaart plots iets waarvan je het nut inziet. De ‘Alexa Voice Assistant’ is zo’n toepassing. Deze digital voice assistant kan je helpen met allerlei dagelijkse trans-

acties. Wij vinden het belangrijk dat onze medewerkers met dat soort applicaties die het internet of things met zich meebrengt, mee zijn.”

Samenwerken met LIBIS

En hoe ervaart deze bibliotheek het partnership van LIBISnet? Biedt het netwerk hun voldoende toegevoegde waarde? *“Op nogal wat vlakken zijn onze behoeften anders dan die van een klassieke bibliotheek. Toch stellen we vast dat dit geen belemmering voor LIBIS vormt om mee na te denken hoe we onze specifieke noden kunnen omzetten naar gebruiksvriendelijke oplossingen. Ze bieden zeker toegevoegde waarde wat betreft het presenteren en doorzoekbaar maken van onze collectie. Ook bij het integreren van al ons digitaal materiaal in de LIBIS-catalogus spelen ze een cruciale rol. Een punt waar we samen aan willen werken, is de single sign-on in Limo. Vandaag moeten onze medewerkers zich nog met een lezersnummer en paswoord in Limo inloggen, willen ze bepaalde transacties verrichten. We zouden dit inlogsysteem willen vereenvoudigen. Zo kunnen onze medewerkers, eenmaal ze in het algemene KBC-systeem ingelogd zijn, meteen aan de slag. Het is een actiepoint waarvoor men naar een gepaste oplossing aan het zoeken is. Een ander punt dat we graag gerealiseerd zouden zien is het integreren van ratings bij onze collectiestukken. Een beetje zoals Amazon doet. Zo krijg je zicht op wat je gebruiker valoriseert.”*

Ingrid vat nog even samen wat ze als sterkste punt in de samenwerking met LIBIS ervaart. *“Dat ze mee*

“We zijn een plek waar je niet alleen kennis kan opdoen maar ook met anderen kennis kan uitwisselen”

met ons denken zie ik als een grote troef. Je mag niet vergeten dat de noden van een bedrijfsbibliotheek heel anders zijn dan die van een academische bibliotheek. Toch staan ze er voor open om zaken uit te testen om zo tot gepersonaliseerde oplossingen te komen.”

Futureproof

Tijdens de voorbije LIBISnet gebruikersdag hield Ingrid een presentatie over de nieuwe invulling die haar team aan hun bibliotheek gegeven heeft. Het viel haar op dat er bij de aanwezigen heel wat interesse voor het KBC-verhaal was. *“Het thema van hoe zet je informatie om naar kennis en hoe doe je dat als bibliotheek op een*

actieve manier, sloeg aan. Ik voeg er onmiddellijk aan toe dat wij als bedrijfsbibliotheek ook nog altijd heel wat kunnen opsteken van mensen die in een academische bibliotheek werken. Een gezonde wisselwerking, daar komt het op aan.”

Dat deze bibliotheek erin geslaagd is een omslag te maken naar het digitale tijdperk, daar kan je niet omheen. De transformatie van de bibliotheekruimte naar een inspirerende ontmoetingsplaats, is een succes. De nieuwe ruimte heeft een bezettingsgraad van 68% wat betreft het inrichten van workshops en sessies rond innovatie. Een cijfer dat Ingrid en haar team aanmoedigt om hun missie verder te zetten. Wat drijft hen in deze? *“Onze bijdrage in het futureproof maken van onszelf en onze organisatie, geeft ons grote voldoening. Ik merk dat het in deze hoog-technologische tijden voor veel mensen niet evident is om mee te blijven. Dat wij op een bescheiden manier mee kunnen bouwen aan een organisatie waar geletterdheid en connectiviteit op een hedendaagse manier ingevuld worden, dat is een opdracht waarvoor we echt willen gaan.”*

LIBISNET GEBRUIKERSDAG EDITIE 2018: EEN TERUGBLIK

De LIBISnet gebruikersdag van dit jaar had opnieuw een rijk gevuld programma met in de voormiddag plenaire presentaties en in de namiddag een aantal workshops. Zowel LIBIS' medewerkers als externe partners gaven over heel wat interessante onderwerpen een uiteenzetting.

“De gebruikersdag is een ideale gelegenheid om collega’s vanuit heel Vlaanderen en Brussel te ontmoeten”

En hoe ervaren onze gasten de LIBISnet gebruikersdag? We stelden de vraag aan Diewer van der Meijden (KU Leuven Bibliotheken – Stafdiensten). Haar antwoord werd een persoonlijk getint sfeerverslag van de dag.

“Het is donderdagochtend 30 mei. Ik ben op weg naar het Groot Begijnhof in Leuven en stel vast dat de kasseien nog altijd even hard zijn als vroeger. Jawel, er zijn nog vaste waarden in dit leven. Zoals het typische Belgische weer van die ochtend. De stralende zon maakt regelmatig plaats voor de gietende regen. Ik betrap me erop dat ik wel nieuwsgierig ben naar de dag die zich aandient. Zou het afwisselende weer de voorbode worden van een gevarieerde dag?

Als ik ben aangekomen, zie ik dat de opkomst van de LIBISnet leden opnieuw talrijk is. Alleen daarom loont het de moeite om de weg met de kasseien te trotseren. De gebruikersdag is een ideale gelegenheid om collega’s vanuit heel Vlaanderen en Brussel te ontmoeten.

Na een warm welkom door Bart Peeters, maken we kennis met de ‘scan on demand’ service van Alma die de Universiteit van Luik uitbouwde. Het traject dat geïllustreerd wordt, is zeer herkenbaar voor mij. Enkele jaren geleden heb ik als coördinator digitalisering een gelijkwaardig traject doorlopen om tot een kwaliteitsvolle dienstverlening voor onze eindgebruikers te komen.

De Alma- en Limo-updates van de LIBIS-collega’s, Gijs Noels en Veerle Kerstens, zijn interessant. Zeker voor iemand zoals ik die al jaren niet meer met metadatering te maken heeft gehad. Het valt op dat er steeds meer wordt ingezet op het comfort van de eindgebruiker: linked data, fulltext zoeken, de toenemende mogelijkheden om te exporteren naar citatiesoftware, ... De mogelijkheden lijken eindeloos.

De twee bedrijfspresentaties die door partners van LIBISnet gegeven worden, tonen hoe divers de bibliotheken binnen het LIBIS-netwerk wel zijn. Het is duidelijk dat de bibliotheek van KBC Verzekeringen en die van het Vlaams Parlement een heel ander gegeven zijn dan de wetenschappelijke bibliotheken waarin de meeste deelnemers actief zijn. Toch zie je dat er zich doorheen het hele netwerk een aantal gelijkaardige evoluties manifesteren: meer dienstverlening op maat voor de voornaamste gebruikersgroep, de bibliotheek als motor voor vernieuwing en als actief kenniscentrum in het hart van de organisatie, de verschuivingen in het takenpakket van klassiek ‘boekenwerk’ naar steeds meer gespecialiseerde en digitale kennistaken,... De uiteenzettingen van de externe partners weten de nieuwsgierigheid van de toehoorders te prikkelen. De idee wordt geopperd om minstens een van deze nieuwe kenniscentra eens te bezoeken.

Na een lekkere lunch in het prachtige decor van de Faculty Club is het tijd om uit het aanbod van de workshops een keuze te maken. In de workshop Leganto leer ik de ondersteunende rol van de bibliotheken in het onderwijs aan onze Alma Mater van dichterbij kennen. Wat een verschil met mijn studententijd, waarin we toch wel enkele keren een dappere strijd moesten leveren om de boeken voor seminariewerken bij elkaar te krijgen! Gijs Noels en Diederik Lanoye wijden ons in in de wonderde wereld van Alma Cloud. De infosessies worden afgesloten met een korte toelichting over GDPR (General Data Protection Regulation), die net in voege is getreden.

Of ik de LIBISnet gebruikersdag een aanrader vind? Zeker. Een regelmatige update van wat er binnen onze sector leeft, blijft een meerwaarde. Je legt er bovendien interessante contacten, krijgt de kans om vragen te stellen en kan er inspiratie opdoen. Deze editie van LIBIS' gebruikersdag heeft me alvast duidelijk gemaakt dat de rol van bibliotheken in volle evolutie is, maar verre van uitgespeeld is. Ik kijk dan ook vol verwachting uit naar de volgende editie."

PLENAIR GEDEELTE

- Scan on demand (FRANÇOIS RENAVILLE, UNIVERSITÉ DE LIÈGE)
- Alma update (GIJS NOELS, LIBIS)
- Limo update (VEERLE KERSTENS, LIBIS)
- Van bib naar actief kennis- en innovatiecentrum (INGRID KOKELENBERG, KBC VERZEKERINGEN)
- Parlementair informatiecentrum en archief en biografische dienst van het Vlaams Parlement (BRUNO STROOBANDT, VLAAMS PARLEMENT)

WORKSHOPS

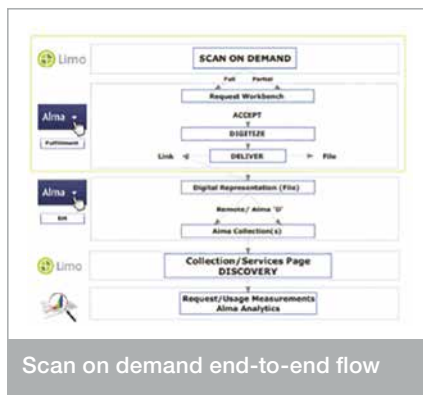
- Leganto, dé tool voor leeslijstbeheer (SANNE VAN POPPEL, KU LEUVEN BIBLIOTHEKEN – CAMPUSBIBLIOTHEEK KULAK)
- Collecties in de kijker (VEERLE KERSTENS, LIBIS)
- Alma user management (PIETER DE VEUSTER, LIBIS)
- Digitale bestanden bewaren en ontsluiten via de Alma Cloud (DIEDERIK LANNOYE & GIJS NOELS, KU LEUVEN BIBLIOTHEKEN – BIBLIOTHEEKDIENSTEN & LIBIS)
- Alma Analytics: Counter en CPU (GIJS NOELS, LIBIS)
- Maak kennis met de mogelijkheden van Omeka (ROXANNE WYNS, LIBIS)
- Toelichting en presentatie rond GDPR (BART PEETERS, LIBIS)

“Doorheen het hele netwerk manifesteren zich een aantal gelijkaardige evoluties”

EEN PRESENTATIE
HERBEKIJKEN?
intoinfo.blogspot.com

'KLANT IS KONING!'
AL VAN SCAN ON DEMAND GEHOORD?

Documenten en objecten digitaal kunnen raadplegen biedt de gebruikers heel wat voordelen. Bibliotheken en documentatiecentra kunnen bij het digitaliseren niet achterblijven.

Altijd up-to-date

Efficiëntie, kwaliteit en snelheid zijn de basiscriteria waaraan moderne dienstverlening vandaag moet beantwoorden. In onze hedendaagse maatschappij vinden we het immers een vanzelfsprekendheid om altijd up-to-date te zijn en zo snel mogelijk een antwoord op onze vragen te krijgen. Toegang tot informatie krijgen was nog nooit eerder in de geschiedenis zo eenvoudig en evident.

De meerwaarde van digitaal

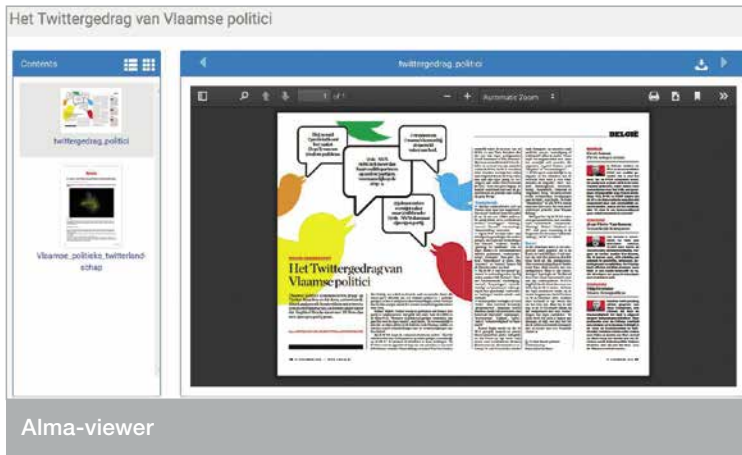
Bibliotheken, documentatie- en informatiecentra spelen hierop in. Het online aanbieden van elektronische bronnen en zelfs hele collecties is niet meer weg te denken. Het valt niet te ontkennen dat het online of digitaal ontsluiten van content voor de eindgebruiker een enorme meerwaarde met zich meebrengt. Dat je je niet langer hoeft te verplaatsen om bronnen te raadplegen, is zonder meer een grote stap voorwaarts.

De addertjes onder het gras

Het is dan ook niet onlogisch dat instellingen kijken welke relevante, waardevolle en vaak geraadpleegde objecten ze kunnen digitaliseren. Maar ... laten we niet vergeten dat er een aantal zaken zijn die het digitaliseringsproces bemoeilijken. Denk maar aan het arbeids- en tijdsintensieve proces dat gepaard gaat met digitaliseren, de kostprijs van het opslaan van al die data, het prioriteren van digitale data, ... Het is vaak geen sinecure te bepalen welke collecties er eerst moeten gedigitaliseerd worden.

Een holistische benadering

Alma kan daarbij helpen. Binnen het concept van Unified Resource Management biedt Alma, niet alleen oplossingen voor het beheer van print en elektronische data maar ook beheertools voor digitale content. Alma's holistische benadering maakt het voor instellingen mogelijk een end-to-end workflow te implementeren. Concreet begint dit werkproces bij de eindgebruiker die een digitaliseringsaanvraag in Limo plaatst maar het biedt de Alma staff user eveneens gestroomlijnde flows om de data effectief te digitaliseren en voor de aanvrager beschikbaar te maken. Het proces voorziet bovendien de mogelijkheid dat de gedigitaliseerde data (in the end) door de Limo-gebruikers geraadpleegd kunnen worden.

MEER INFORMATIE OVER ALMA:
libisnet.be/alma-info

Scan on Demand in de praktijk

Of een document voor digitalisering in aanmerking komt, wordt bepaald door de collectieverantwoordelijken. Toch is het via Scan on Demand de eindgebruiker die, door middel van een digitaliseringsaanvraag, aangeeft of het relevant is om effectief over te gaan tot digitalisatie van een document of deel van een document. Daarna wordt het object aangeleverd aan de aanvrager. Dit kan via e-mail, in de vorm van een attachment (indien het bestand niet te groot is), of via een URL die deel uitmaakt van de e-mail. Wanneer er bijvoorbeeld – in geval van een volledige digitalisering – beslist wordt om een gedigitaliseerd document op te nemen in Alma en aan alle eindgebruikers aan te bieden, kan een Alma delivery URL doorgestuurd worden die het document rechtstreeks in de Alma-viewer toont.

EEN BREDERE KIJK OP COLLECTIE- BEHEER? MET ALMA ANALYTICS KAN HET.

Alma voorziet namelijk een aantal tools en opties waarmee je je collecties op basis van accurate data kan beheren en waarmee het mogelijk wordt om aan 'data driven decision making' te doen.

MEER INFORMATIE OVER ALMA:
www.libisnet.be/alma-info

MEER INFORMATIE OVER
COUNTER:
www.projectcounter.org

MEER INFORMATIE OVER
HET SUSHI PROTOCOL:
www.niso.org/standards-committees/sushi

Het klassieke collectiebeheer

Binnen de wereld van bibliotheken en documentatiecentra is collectiebeheer een eerder vanzelfsprekend gegeven. Elk jaar opnieuw worden er allerlei statistieken opgevraagd die in de vorm van cijfers vertellen hoe het met de groei en het gebruik van de collectie gesteld is. Zo wordt er bij niet-bewaarcollections het gebruik van een object afgetoetst aan z'n ouderdom en relevantie. Op basis van de uitkomst wordt dan bepaald of het document al dan niet op de rekken blijft staan.

Beheer van digitale bronnen

Een belangrijke vraag is hoe dit doorlichtingsproces voor e-bronnen en digitale collecties verloopt? Worden daar ook de titels en de collecties systematisch geëvalueerd in functie van gebruik en kostprijs? Bestaan er manieren om de digitale en elektronische collecties op een zo kostenefficiënte manier te beheren? Het antwoord op al die vragen vinden we in Alma Analytics.

Alma's collection comparison

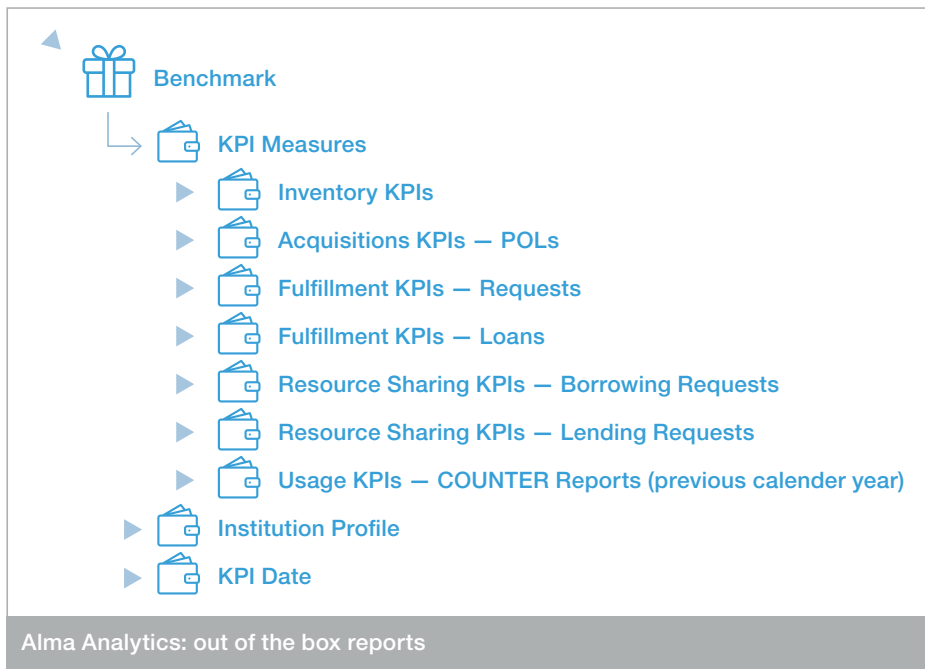
Binnen Alma bestaan er verschillende vormen van 'collection comparison'. Zo kan je bijvoorbeeld nagaan of bepaalde objecten van de fysieke collectie reeds aanwezig zijn in een andere bibliotheek van je instelling of in een van de bibliotheken binnen het LIBISnet netwerk. Op die manier maakt Alma het mogelijk om, wat betreft collectiebeheer, op een kosteneffectieve manier samen te werken zodat de financiële middelen zo nuttig mogelijk besteed worden.

Minder is meer

Alma biedt ook de mogelijkheid om na te gaan of bepaalde fysieke objecten binnen de collectie van de instelling online toegankelijk zijn. Dit draagt bij tot het optimaliseren van de collectie want het laat toe dat bepaalde overbodige fysieke objecten verwijderd worden, wanneer ze in online vorm binnen de instelling kunnen geraadpleegd worden. Het is een benadering die bijdraagt tot de efficiëntie van de collectie.

Benchmarking

Data in verband met jouw collectie vergelijken met data van collecties van andere instellingen? Ook dat kan met Alma. Alma Analytics laat toe dat je de KPI's (Key Performance Indicators) van jouw instelling vergelijkt met gelijkaardige instellingen binnen de Ex Libris Alma community. Dit gebeurt op een geanonimiseerde manier aan de hand van een 'data sharing profile'. In de praktijk betekent dit dat je de data van jouw bibliotheek in verband met 'inventory', 'loans', circulatie requests en 'e-usage' met die van andere bibliotheken kan vergelijken. In sommige gevallen kan dit een handige toetssteen zijn.

E-usage in cijfers?

Collectiebeheer wordt meestal beoordeeld in functie van het effectieve gebruik van de collectiestukken. Omdat het gebruik van e-bronnen zich via het aantal effectieve downloads manifesteert die over tal van platformen verspreid zijn, is het geen evidentie om dat gebruik te kwantificeren en aan de 'Alma inventory' te koppelen en die gegevens dan via benchmarking te vergelijken met die van andere instellingen. Alma maakt hiervoor gebruik van twee open standaarden waarmee het e-gebruik op een consistente manier benaderd wordt: 'counter stats' en 'sushi protocol'.

Counter statistieken

Waarvoor staan counter rapporten? Ze zijn gebaseerd op een standaard framework dat staat voor consistentie, geloofwaardigheid en vergelijkbaarheid. Deze standaard biedt het voordeel dat je ervan kan uitgaan dat de countergegevens die door uitgevers en leveranciers aangeleverd worden, vergelijkbaar en betrouwbaar zijn.

Sushi protocol

Om counter rapporten op een geautomatiseerde manier in Alma te verwerken, is er het sushi protocol. Sushi staat voor 'Standardized Usage Statistics Harvesting Initiative'. Het is een ANSI/NISO-standaard die ontwikkeld werd om data via een communicatieprotocol automatisch in Alma te laden.

Het is dankzij de implementatie van die open standaarden dat het mogelijk wordt om met Alma nieuwe stappen voorwaarts te zetten. Richting een nog efficiënter en nog meer doordacht collectiebeheer.

DE MENS ACHTER LIBISnet

Naam:
Geert Van Reyn

ONDERZOEKER EN
BIBLIOTHECARIS
KU LEUVEN BIBLIOTHEKEN –
MAURITS SABBEIBLIOTHEEK

M'n functie

Op weekbasis werk ik vier dagen als coördinator-onderzoeker voor het studie- en documentatiecentrum 'Capuchins in the Low Countries' en één dag als bibliothecaris voor het Augustijns Historisch Instituut.

M'n professionele activiteit

Naast het beheren van de collectie en haar digitalisering, bestudeer ik reeds 11 jaar de geschiedenis van de kapucijnen in de Lage Landen. Hun sobere, strikte levenswijze en volkse aard boeien me nog steeds, alsook de bijdrage die ze aan onze samenleving hebben geleverd.

M'n lievelingsboek

Eigenlijk heb ik twee lievelingsboeken: Augustinus' Belydenissen en Vergilius' Aeneis. De manier waarop Vergilius erin slaagt aan de hand van één lang gedicht de eigenheid van het Romeinse volk te verhalen, vind ik ronduit knap. Het is zonder meer een inhoudelijk onuitputtelijk werk met meerdere betekenislagen.

M'n lievelingsfilm

'Underground' is een Servische film die de knotsgekke gebeurtenissen verhaalt van twee vrienden in Belgrado, vanaf het begin van WOII tot het begin van de Joegoslavische oorlogen (1991). De levenslustige gipsy muziek past uitstekend bij deze film.

M'n medium bij uitstek

Ik volg het nieuws aan de hand van verschillende nieuwssites. Het valt me steeds weer op hoe dezelfde nieuwsfeiten naargelang de strekking van de krant anders gebracht worden. Je kan er niet omheen dat nieuws gekleurd is. Wil je zo dicht mogelijk bij de waarheid komen, dan heb je er alle belang bij meerdere bronnen te raadplegen.

M'n stoutste droom

Een paar jaar door Europa trekken om er ter plaatse de geschiedenis en lokale gewoonten te absorberen en me dan twee jaar in een klooster van de wereld afzonderen om er een fictief verhaal te schrijven dat de Europese identiteit in al haar verscheidenheid toont.

LIBISzine is
een uitgave van:

www.libis.be